

Kohtuasi C-492/08

Euroopa Komisjon

versus

Prantsuse Vabariik

Liikmesriigi kohustuste rikkumine – Direktiiv 2006/112/EÜ – Käibemaks – Vähendatud maksumäär – Artikkel 96 ja artikli 98 lõige 2 – III lisa punkt 15 – Tasuta õigusabi – Advokaatide teenused – Täielik või osaline hüvitamine riigi poolt

Kohtuotsuse kokkuvõte

Maksusätted – Õigusaktide ühtlustamine – Käibemaks – Ühine käibemaksusüsteem – Liikmesriikide õigus kohaldada vähendatud käibemaksumäära teatud kaupade ja teenuste tarnete suhtes

(Nõukogu direktiiv 2006/112, artikkel 96 ja artikli 98 lõige 2 ja III lisa punkt 15)

Liikmesriik, kes kohaldab vähendatud käibemaksumäära teenustele, mida osutavad advokaadid, advokaadid, kellel on õigus esindada Conseil d'Etat's, advokaadid, kellel on õigus esindada Cour de Cassation'is ja advokaadid, kellel on õigus esindada apellatsioonikohtus (*avoués*) ja mille puhul riik tasuta õigusabi raames nimetatud isikutele maksmisele kuuluva tasu täielikult või osaliselt hüvitab, on rikkunud nõukogu direktiivi 2006/112 (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 96 ja artikli 98 lõikest 2 tulenevaid kohustusi.

Direktiivi 2006/112 III lisa punkt 15, mis viitab selle direktiivi artikli 98 lõikele 2, annab liikmesriikidele õiguse kohaldada vähendatud käibemaksumäära mitte kõigile heategevuslikele teenustele, vaid üksnes teenustele, mida osutavad organisatsioonid, mis vastavad kahele nõudele, mille kohaselt peab organisatsiooni puhul olema tegemist heategevusliku organisatsiooniga ja see peab tegelema hoolekande ja sotsiaalkindlustusega. Seega selleks, et järgida direktiivi 2006/112 III lisa punkti 15 sõnastust ja mainitud liidu seadusandja tahet, ei või liikmesriik kohaldada vähendatud käibemaksumäära tulunduslike eraõiguslike üksuste poolt osutatavatele teenustele üksnes nende teenuste laadi hindamise põhjal, võtmata eeskätt arvesse kõnealuste asutuste poolt taotletavaid eesmärgi tervikuna ja nende sotsiaalalialase tegevuse püsivat iseloomu.

Advokaatide kutseala tervikuna, võttes arvesse advokaatide tegevuse üldisi eesmärgi ja seda, et nende tegelik heategevuslik tegevus ei ole püsiv, ei saa pidada heategevuslikuks. Isegi eeldusel, et advokaatide poolt tasuta õigusabi raames osutatud teenustel on heategevuslik iseloom ja neid võib määratleda „hoolekande ja sotsiaalkindlustusena“, ei ole nimetatud asjaolu seega piisav, et advokaate võiks määratleda „selliste organisatsioonidena, keda liikmesriigid tunnustavad heategevuslikena ja kes tegelevad hoolekande ja sotsiaalkindlustusega“ direktiivi 2006/112 III lisa punkti 15 tähenduses.

(vt punktid 43, 45–47, 49 ja resolutsioon)

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

17. juuni 2010(*)

Liikmesriigi kohustuste rikkumine – Direktiiv 2006/112/EÜ – Käibemaks – Vähendatud maksumäär – Artikkel 96 ja artikli 98 lõige 2 – III lisa punkt 15 – Tasuta õigusabi – Advokaatide teenused – Täielik või osaline hüvitamine riigi poolt

Kohtuasjas C-492/08,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 14. novembril 2008 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindaja: M. Afonso, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Prantsuse Vabariik, esindajad: G. de Bergues ja J.-S. Pilczer,

kostja,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees A. Tizzano, kohtunikud A. Borg Barthet, M. Ilešić (ettekandja), M. Safjan ja M. Berger,

kohtujurist: N. Jääskinen,

kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 11. veebruari 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Oma hagiavalduses palub Euroopa Ühenduste Komisjon Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Prantsuse Vabariik on kohaldanud vähendatud käibemaksumäära teenustele, mida osutavad advokaadid, advokaadid, kellel on õigus esindada Conseil d'Etat's, advokaadid, kellel on õigus esindada Cour de Cassation'is ja advokaadid, kellel on õigus esindada apellatsioonikohtus (*avoués*

), ja mille puhul riik tasuta õigusabi raames nimetatud isikutele maksmisele kuuluva tasu täielikult või osaliselt hüvitab, siis on Prantsuse Vabariik rikkunud nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) (ELT L 347, lk 1) artiklist 96 ja artikli 98 lõikest 2 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

2 Direktiiv 2006/112 sõnastas uuesti nõukogu 17. mai 1977. aasta kuuenda direktiivi kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 09/01, lk 23; edaspidi „kuues direktiiv“), mis asendati alates 1. jaanuarist 2007.

3 Direktiivi 2006/112 artikkel 96, mis asendab kuuenda direktiivi artikli 12 lõike 3 punkti a esimese lõigu esimest lauset, sätestab:

„Liikmesriigid kohaldavad harilikku maksumäära, mille iga liikmesriik on kindlaks määranud teatud protsendina maksustatavast väärtusest ning mis on sama kaubatarnete ja teenuste osutamise puhul.”

4 Direktiivi 2006/112 artikli 97 lõige 1, mis asendab kuuenda direktiivi artikli 12 lõike 3 punkti a esimese lõigu teist lauset, sätestab, et „[a]lates 1. jaanuarist 2006 kuni 31. detsembrini 2010 ei või harilik maksumäär olla madalam kui 15 protsenti.”

5 Direktiivi 2006/112 artikli 98 lõiked 1 ja 2, mis vastavad kuuenda direktiivi artikli 12 lõike 3 punkti a kolmandale lõigule, näevad ette järgmist:

„1. Liikmesriigid võivad kohaldada kas üht või kaht vähendatud maksumäära.

2. Vähendatud maksumäärasid kohaldatakse üksnes III lisa nimetatud rühmadesse kuuluvate kaubatarnete ja teenuste osutamise suhtes.

[...]”.

6 Direktiivi 2006/112 III lisa „Loend kaubatarnetest ja teenuste osutamisest, mille suhtes võib kohaldada artiklis 98 nimetatud vähendatud käibemaksumäärasid” punktis 15 on välja toodud „selliste organisatsioonide kaubatarned ja teenuste osutamine, keda liikmesriigid tunnustavad heategevuslikena ja kes tegelevad hoolekande ja sotsiaalkindlustusega, kui need tehingud ei ole artiklite 132, 135 ja 136 alusel maksust vabastatud”. See säte vastab kuuenda direktiivi H lisa punktile 14.

7 Direktiivi 2006/112 artikli 132 lõike 1 punkt g, mis asendab kuuenda direktiivi artikli 13 A osa lõike 1 punkti g, näeb ette ühena maksuvabastustest teatavate tegevuste puhul avalikes huvides „otsestelt hoolekande ja sotsiaalkindlustusega seotud teenuste osutami[s]e ja kaubatarned, sealhulgas vanadekodus osutatavad teenused, avalik-õiguslike organisatsioonide või teiste asjaomases liikmesriigis heategevana tunnustatud organisatsioonide poolt”.

Siseriiklik õigus

8 Maksuseadustiku (Code général des impôts, edaspidi „CGI”) artikkel 279 sätestab:

„Käibemaksuga maksustatakse vähendatud maksumääras 5,50 protsenti:

f) teenused, mille puhul riik tasuta õigusabi raames hüvitab tasu, mis kuulub täielikult või osaliselt maksmisele advokaatidele ning advokaatidele, kellel on õigus esindada Conseil d'Etat's ja Cour de Cassation'is ja advokaatidele, kellel on õigus esindada apellatsioonikohtus (*avoués*); [...]"

9 See säte on kohaldatav alates 1. aprillist 1991 ja kehtestati eelarveseaduse 1991. aastaks (loi de finances pour 1991, 29. detsembri 1990. aasta seadus nr 90?1168) artikliga 32, mille kohaselt kuuluvad advokaatide, advokaatide, kellel on õigus esindada Conseil d'Etat's ja Cour de Cassation'is ja advokaatide, kellel on õigus esindada apellatsioonikohtus (*avoués*) teenused käibemaksuga maksustamisele.

Kohtueelne menetlus

10 Komisjon teatas 10. aprilli 2006. aasta märgukirjaga Prantsuse Vabariigile, et ta leiab, et vähendatud käibemaksumäära kohaldamine teenustele, mida tasuta õigusabi raames osutavad advokaadid, advokaadid, kellel on õigus esindada Conseil d'Etat's ja Cour de Cassation'is, ja advokaadid, kellel on õigus esindada apellatsioonikohtus (*avoués*), on vastuolus kuuenda direktiivi artikli 12 lõike 3 punkti a sätetega koostoimes H lisa sätetega.

11 Oma 12. juuli 2006. aasta vastuses tugines Prantsuse Vabariik sellele, et vähendatud käibemaksumäära kohaldamise eesmärk on hõlbustada õiguskaitse kättesaadavust kõige madalama sissetulekuga isikutele, ning väitis, et advokaatide ja advokaatide, kellel on õigus esindada apellatsioonikohtus (*avoués*) poolt tasuta õigusabi raames osutatavad teenused kuuluvad kuuenda direktiivi H lisa punktis 14 loetletud teenuste hulka.

12 Kuna see vastus ei olnud komisjoni arvates veenev, saatis ta 15. detsembril 2006 Prantsuse Vabariigile põhjendatud arvamuse, milles ta palus tal võtta nimetatud arvamuses nõutud meetmed kahe kuu jooksul alates selle kättesaamise kuupäevast.

13 Prantsuse Vabariik kordas 13. veebruari 2007. aasta kirjas oma seisukohta, mille kohaselt on vähendatud käibemaksumäära kohaldamine advokaatide poolt tasuta õigusabi raames osutatud teenustele kooskõlas kuuenda direktiivi sätetega.

14 Kuna Prantsuse Vabariigi argumendid komisjoni ei veennud, esitas ta käesoleva hagi.

Hagi

Poolte argumendid

15 Komisjon märgib kõigepealt, et kuna Prantsuse Vabariigile põhjendatud arvamuse järgimiseks antud tähtaeg möödus kuupäeval, mis oli hilisem kui 1. jaanuar 2007, ehk pärast kuuenda direktiivi kehtetuks tunnistamist, tuleb käesolevas asjas kohaldada direktiivi 2006/112 vastavaid sätteid.

16 Komisjon väidab, tuginedes 18. jaanuari 2001. aasta otsusele kohtuasjas C-83/99: komisjon vs. Hispaania (EKL 2001, lk I-445, punktid 19 ja 20), et direktiivi 2006/112 artikli 98 lõike 2 ja III lisa – osas, milles need lubavad liikmesriikidel kõrvale kalduda põhimõttest, mille kohaselt tuleb kohaldada harilikku käibemaksumäära, peab tõlgendama kitsalt ja vastavalt seal kasutatud sõnade tavapärasele tähendusele. CGI artikli 279 punktis f nimetatud advokaatide, advokaatide, kellel on õigus esindada Conseil d'Etat's ja Cour de Cassation'is, ja advokaatide, kellel on õigus esindada apellatsioonikohtus (*avoués*), tasuta õigusabi raames osutatavad teenused ei kuulu ühessegi direktiivi 2006/112 III lisas loetletud teenuste rühma ja neid ei või samastada selle lisa

punktis 15 loetletud „selliste organisatsioonide [...] teenuste osutami[sega], keda liikmesriigid tunnustavad heategevuslikena ja kes tegelevad hoolekande ja sotsiaalkindlustusega.”

17 Selles küsimuses leiab komisjon, et punkti 15 kohaldamiseks tuleb täita kaks tingimust: esiteks peab asjaomastel teenuste osutajatel olema teatud staatus ja teiseks peavad osutatavad teenused olema teatavat laadi.

18 Esimese tingimusega seoses väidab komisjon, et kuigi advokaatidele võidakse aeg-ajalt ülesandeks teha tasuta õigusabi saajatele õigusabi andmine, ei saa neid selle tõttu pidada „heategevuslikena tunnustatud organisatsioonideks”. Ehkki direktiivis 2006/112 ei ole täpsustatud, millised on organisatsiooni „heategevuslikuna” tunnustamise tingimused ja kord, näib, et direktiiv siiski nõuab teatud püsivust liikmesriigi ja sellise maksukohustuslase vahelise suhte puhul, kelle teenuste suhtes kohaldatakse vähendatud maksumäära. Prantsusmaal ei ole vähendatud maksumäära kohaldamine advokaatide teatud teenuste suhtes seotud teenuseosutaja püsiva staatusega, vaid üksnes asjaoluga, et kõnealuseid teenuseid osutatakse aeg-ajalt tasuta õigusabi raames. Prantsuse Vabariigi pakutud tõlgenduse kohaselt – millele ta tugineb, väites, et siseriiklikud õigusnormid on kõnealuse direktiiviga kooskõlas – tuleks III lisa punktis 15 ette nähtud erandit kohaldada mitte üksnes teenuseosutajate suhtes, kellele riik on nende heategevuslikku tegevust silmas pidades omistanud erilise staatuse, vaid iga maksukohustuslase suhtes üksnes tingimusel, et asjaomaste teenuste eest tasub täielikult või osaliselt riik.

19 Teise tingimuse osas leiab komisjon, et advokaatide poolt tasuta õigusabi raames osutatavaid teenuseid ei saa pidada „hoolekande ja sotsiaalkindlustuse” alaseks tegevuseks. Need teenused kujutavad endast õigusabi andmist ja on oma olemuselt identsed teenustega, mida osutatakse klientidele, kes tasuta õigusabi ei saa. Asjaolu, et tasuta õigusabi raames advokaadile makstavat tasu ei peeta üldjuhul piisavaks, ei muuda advokaadi poolt osutatavate teenuste olemust. Komisjon leiab, et ekslik on Prantsuse Vabariigi väide, mille kohaselt ei täida advokaat, kes abistab tasuta õigusabi saajat, enam õigusabi ja kaitse ülesannet, vaid annab sotsiaalabi.

20 Komisjoni arvates asendab Prantsuse Vabariigi tõlgendus osutatavate teenuste laadi puudutava tingimuse teise tingimusega, mis põhineb õigusabi saajate rahaliste vahendite ebapiisavusel. Ta leiab, et see tõlgendus võimaldaks kohaldada vähendatud käibemaksumäära kõigile teenustele, mis kujutavad endast puudust kannatavatele isikutele osutatavat abi. Kuid ühenduse seadusandja tegi tahtliku valiku piirata vähendatud käibemaksumäära kohaldamist, võttes vastu täieliku loendi kaubatarnetest ja teenustest, millele seda võib kohaldada. Lisaks ei võimalda käibemaks kui üldine tarbimismaks kohaldada erinevaid maksumäärasid vastavalt iga kaupade või teenuste saaja sissetuleku suurusele.

21 Komisjon leiab lisaks, et põhjendatud ei ole Prantsuse Vabariigi argument, mille kohaselt halvendaks advokaatide teenustele hariliku käibemaksumäära kohaldamine puudust kannatavate isikute jaoks õiguskaitse kättesaadavust. Igal juhul leiab komisjon, et nimetatud eesmärgi taotlemine ei õigusta seda, et ei järgita direktiivi 2006/112 sätteid, mis piiravad vähendatud maksumäära kohaldamist.

22 Prantsuse Vabariik väidab, et CGI artikli 279 punkt f on kooskõlas direktiivi 2006/112 artiklitega 96 ja 98, kuna selliste teenuste puhul, mille eest tasuta õigusabi raames advokaatidele osaliselt või täielikult tasub riik, on täidetud direktiivi III lisa punktis 15 sätestatud kaks tingimust.

23 Esimese tingimusega seoses väidab Prantsuse Vabariik, et tasuta õigusabi raames teenuseid osutavad advokaadid on Prantsuse riigi poolt tunnustatud heategevuslikud organisatsioonid. Prantsuse Vabariik leiab eeskätt, et selles küsimuses tuleb kohaldada Euroopa Kohtu poolt 26. mai 2005. aasta otsuses kohtuasjas C-498/03: Kingscrest Associates ja Montecello kuuenda direktiivi artikli 13 A osa lõike 1 punktis g, nüüd käibemaksudirektiivi artikli

132 lõike 1 punkt g, kasutatud identsele mõistele „heategevana tunnustatud organisatsioon” antud tõlgendust. Selle funktsionaalse tõlgenduse kohaselt on mõiste „organisatsioon” põhimõtteliselt piisavalt lai, et hõlmata tulunduslikke eraõiguslikke isikuid. Lisaks – kuna kuues direktiiv, nagu ka direktiiv 2006/112, ei täpsusta, millised on kõnesolevate organisatsioonide heategevuslikuna tunnustamise tingimused ja kord, leidis Euroopa Kohus, et põhimõtteliselt on iga liikmesriigi siseriikliku õiguse ülesanne kehtestada eeskirjad, mille kohaselt võib organisatsioone heategevuslikena tunnustada.

24 Prantsuse Vabariik väidab, et CGI artikli 279 punkt f vastab kriteeriumidele, mida tuleb siseriiklikel ametiasutustel Euroopa Kohtu praktikast lähtuvalt arvesse võtta selle kindlaksmääramisel, kas tegemist on heategevusliku organisatsiooniga ehk kas on olemas eriomased õigusnormid, kas asjaomase maksukohustuslase tegevus toimub üldistes huvides, kas teenuseid osutavaid teisi maksumaksjaid tunnustatakse sarnaselt ja kas kõnealuste teenuste kulu katavad tõenäoliselt suures osas sotsiaalkindlustusasutused. Prantsuse Vabariigi väitel käsitlevad advokaatide poolt tasuta õigusabi raames osutatavaid teenuseid eriomased õigusnormid, neid teenuseid osutatakse üldistes huvides, kõiki nimetatud teenuseid osutavaid advokaate tunnustatakse sarnaselt ja kõnealuste teenuste kulu katavad osaliselt või täielikult sotsiaalkindlustusasutused.

25 Lisaks tagab riigi ja advokaatide suhte püsivuse – eeldusel, et tegemist on asjakohase kriteeriumiga – asjaolu, et asjaomaste teenuste suhtes kuulub kohaldamisele CGI artikli 279 punkt f. Veelgi enam, kuigi kõik advokaadid ei osuta tingimata püsivalt tasuta õigusabi, võib koja esimees või advokatuuri juhatuse esimees neist igaühe igal ajal seda ülesannet täitma määrata ning advokaadid on kohustatud seda ülesannet täitma.

26 Teise tingimusega seoses leiab Prantsuse Vabariik, et tasuta õigusabi raames teenuseid osutavad advokaadid tegelevad hoolekande ja sotsiaalkindlustusega, kuna tasuta õigusabi tagab kõige ebasoodsamas olukorras olevatele inimestele õigusabi kättesaadavuse – õigus, mille põhjanevat olemust tunnustab 7. detsembril 2000. aastal Nice'is välja kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (ELT C 364, lk 1), nagu seda on kohandatud 12. detsembril 2007. aastal Strasbourgis (ELT C 303, lk 1).

27 Et teha kindlaks, kas organisatsioon tegeleb hoolekande ja sotsiaalkindlustusega, pakub Prantsuse Vabariik välja nelja näitaja kogumi, täpsemalt sotsiaalse eesmärgi taotlemine ebasoodsamas olukorras olevate inimeste heaks, riikliku solidaarsuse elluviimine ümberjaotava rahastamisviisi abil, osutatavate teenuste mittetulunduslik laad ja teenuseosutajal lasuvad erilised kohustused.

28 Mis puudutab eeskätt kahte viimast näitajat, siis rõhutab Prantsuse Vabariik, et arutusel olev abi on mittetulunduslik, kuna nende eest makstav kindlasummaline tasu ei võimalda advokaatidel katta nende poolt osutatud teenuste kulusid. Lisaks kehtivad advokaatide suhtes tasuta õigusabi andmisel kindlad piirangud, kuna nad on kohustatud selle raames neile antud ülesandeid täitma ja seega osutama puudust kannatavatele isikutele teenuseid, mille eest maksab riik nende teenuste hinnast madalamat tasu.

29 Prantsuse Vabariik lisab, et teenuse määratlemisel „hoolekande ja sotsiaalkindlustuse” alase tegevusena võib lisaks teenuse laadile ja sisule arvesse võtta ka selle eesmärgi ja sihtgruppi. Tihti tuleneb teenuse määratlus just selle erinevate näitajate koosmõjust. Seega tuleb teenuseid, mille sisu ja laad on identsed, nende sihtgrupi rahalisi vahendeid arvesse võttes pidada sotsiaalabiks või mitte.

30 Seega tuleb eristada advokaadi harjumuspäraseid vabal turul täidetavaid ülesandeid ja tasuta õigusabi saajat abistava advokaadi tegevust. Kuigi osutatavad teenused on mõlemal juhul

identsed, annavad tasuta õigusabi ühiskondlik eesmärk ja saajate vähene sissetulek sellele hoolekandevalase tegevuse iseloomu.

Euroopa Kohtu hinnang

31 Sissejuhatuseks tuleb meenutada, et komisjonil on õigus nõuda selliste kohustuste rikkumise tuvastamist, mis tulenevad hiljem muudetud või kehtetuks tunnistatud ühenduse õigusakti esialgsest versioonist ning on uutes sätetes säilinud (vt 5. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-275/04: komisjon vs. Belgia, EKL 2006, lk I-9883, punkt 35, ja 11. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-174/07: komisjon vs. Itaalia, EKL 2008, punkt 31).

32 Käesolevas asjas on selge, et direktiivi 2006/112 artiklist 96 ja artikli 98 lõikest 2 tulenevad kohustused on samad, mis kuulusid täitmisele enne selle direktiivi jõustumist kuuenda direktiivi artikli 12 lõike 3 punkti a alusel. Seega võib komisjon käesolevas menetluses tugineda väidetavale rikkumisele, hoolimata sellest, et märgukirjas ja põhjendatud arvamuses tugines ta kuuenda direktiivi vastavatele sätetele, mis rikumise toimumise ajal kohaldamisele kuulusid.

33 Mis puudutab käesoleva menetluse põhiküsimust, siis on pooled eriarvamusel selles, kas advokaatide, kellel on õigus esindada Conseil d'Etat's, advokaatide, kellel on õigus esindada Cour de Cassation'is ja advokaatide, kellel on õigus esindada apellatsioonikohtus (*avoués*) poolt tasuta õigusabi raames osutatud teenused, mis on loetletud CGI artikli 279 punktis f, on selliste organisatsioonide teenused, keda liikmesriigid tunnustavad heategevuslikena ja kes tegelevad hoolekande ja sotsiaalkindlustusega direktiivi 2006/112 III lisa punkti 15 tähenduses, nii et Prantsuse Vabariik võib selle direktiivi artikli 98 lõike 2 alusel nendele teenustele kohaldada vähendatud käibemaksumäära.

34 Kuna kuuendas direktiivis 2006/112 puudub mõiste „selliste organisatsioonide teenused, keda liikmesriigid tunnustavad heategevuslikena ja kes tegelevad hoolekande ja sotsiaalkindlustusega”, siis tuleb nimetatud mõistet tõlgendada lähtuvalt sellest kontekstist, milles ta direktiivis 2006/112 esineb (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Hispaania, punkt 17, ja 18. märtsi 2010. aasta otsus kohtuasjas C-3/09: Erotic Center, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, punkt 14).

35 Selles küsimuses tuleb märkida, et direktiivi 2006/112 artiklist 98 tuleneb, et ühe või kahe vähendatud käibemaksumäära kehtestamine on võimalus, mida liikmesriigid võivad kasutada erandina põhimõttest, et kohaldada tuleb ühtset käibemaksumäära. Lisaks kohaldatakse selle sätte kohaselt vähendatud käibemaksumäärasid üksnes III lisas nimetatud rühmadesse kuuluvate kaubatarnete ja teenuste suhtes. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et üldpõhimõttest erandit kehtestavaid sätteid tuleb tõlgendada kitsalt (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused komisjon vs. Hispaania, punktid 18 ja 19, ja Erotic Center, punkt 15).

36 Seadusandja taotletud eesmärged silmas pidades on Euroopa Kohus kuuenda direktiivi artikli 13 A osa lõike 1 punktis g, mis vastab direktiivi 2006/112 artikli 132 lõike 1 punkti g sõnastusele, sätestatud mõiste „sellis[ed] organisatsioonid[...], keda liikmesriigid tunnustavad heategevuslikena” osas juba sedastanud, et selle puhul on tegemist piisavalt laia mõistega, et hõlmata nii füüsilisi isikuid kui ka tulunduslikke eraõiguslikke üksuseid (vt 7. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-216/97: Gregg, EKL 1999, lk I-4947, punkt 17; 3. aprilli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-144/00: Hoffmann, EKL 2003, lk I-2921, punkt 24, ja eespool viidatud kohtuotsus Kingscrest Associates ja Montecello, punktid 35 ja 47).

37 Kuigi sõna „organisatsioon” viitab piiritletud üksusele, mis täidab konkreetset ülesannet, ei ole välistatud, et sellele tingimusele vastavad ka füüsilised isikud (vt eespool viidatud kohtuotsused Gregg, punkt 18, ja Hoffmann, punkt 24). Samuti ei välista tulu saamise eesmärk –

kuigi see on oluline kriteerium, mida tuleb arvesse võtta organisatsiooni heategevusliku olemuse kindlaksmääramisel – mingil juhul seda, et tegemist on heategevusliku organisatsiooniga (vt eespool viidatud kohtuotsus Kingscrest Associates ja Montecello, punkt 46).

38 Käesoleval juhul ei ole mingit põhjust direktiivi 2006/112 III lisa punktis 15 nimetatud teenuste rühma puhul sellest mõttekäigust kõrvale kalduda. Vastupidi – nagu rõhutab kohujurist eeskätt oma ettepaneku punktis 84, kehtib käibemaksuvabastust käsitlevate õigusnormide analüüs veelgi enam vähendatud käibemaksumäära käsitleva III lisa puhul.

39 Sellest tulenevalt ei ole advokaadid, kellel on õigus esindada Conseil d'Etat's, advokaadid, kellel on õigus esindada Cour de Cassation'is ja advokaadid, kellel on õigus esindada apellatsioonikohtus (*avoués*) *a priori* välja arvatud direktiivi 2006/112 III lisa punktis 15 teenuste osutajate rühmast ainuüksi seetõttu, et nende puhul on tegemist tulunduslike eraõiguslike üksustega.

40 Kuid selleks, et advokaate võiks pidada sellesse teenuste osutajate rühma kuuluvaks, peavad liikmesriigid neid tunnustama heategevuslike ning hoolekande ja sotsiaalkindlustusega tegelevate üksustena.

41 Kohtupraktikast tuleneb, et liikmesriikidel on organisatsioonide heategevuslikena tunnustamisel teatav kaalutusõigus. Samas peavad liikmesriigid seda kaalutusõigust teostama kooskõlas ühenduse õigusega, eeskätt direktiiviga 2006/112 sätestatud piirides (vt selle kohta eelkõige 10. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-141/00: Kügler, EKL 2002, lk I-6833, punktid 54–57; eespool viidatud kohtuotsus Kingscrest Associates ja Montecello, punktid 51 ja 52, ja 9. veebruari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-415/04: Stichting Kinderopvang Enschede, EKL 2006, lk I-1385, punkt 23).

42 Nende piiride ületamisega on tegu eeskätt siis, kui liikmesriik tunnustab heategevuslikena teatud organisatsioone, et kohaldada nende poolt osutatavatele teatud teenustele vähendatud käibemaksumäära vastuolus direktiivi 2006/112 III lisa punkti 15 sõnastusega.

43 Selles küsimuses tuleb märkida, et nimetatud punkti 15 sõnastusest tuleneb selgelt, et see annab liikmesriikidele õiguse kohaldada vähendatud käibemaksumäära mitte kõigile heategevuslikele teenustele, vaid üksnes teenustele, mida osutavad organisatsioonid, mis vastavad kahele nõudele, mille kohaselt peab organisatsiooni puhul olema tegemist heategevusliku organisatsiooniga ja see peab tegelema hoolekande ja sotsiaalkindlustusega.

44 Liidu seadusandja tahtega anda võimalus vähendatud käibemaksumäära kohaldamiseks üksnes selliste organisatsioonide poolt osutatavatele teenustele, mis vastavad nimetatud kahele tingimusele, oleks vastuolus see, kui liikmesriik võiks tulunduslikke eraõiguslikke üksusi määratleda organisatsioonina kõnealuse punkti 15 tähenduses üksnes seetõttu, et need üksused osutavad ka heategevuslikele teenuseid.

45 Seega selleks, et järgida direktiivi 2006/112 III lisa punkti 15 sõnastust ja mainitud liidu seadusandja tahet, ei või liikmesriik kohaldada vähendatud käibemaksumäära tulunduslike eraõiguslike üksuste poolt osutatavatele teenustele üksnes nende teenuste laadi hindamise põhjal, võtmata arvesse eeskätt kõnealuste asutuste poolt taotletavaid eesmärges tervikuna ja nende sotsiaalalalise tegevuse püsivat iseloomu.

46 Käesolevas asjas tuleb asuda seisukohale, et CGI artikli 279 punktis f nimetatud advokaatide kutseala tervikuna, võttes arvesse advokaatide tegevuse üldisi eesmärges ja seda, et nende tegelik heategevuslik tegevus ei ole püsiv, ei saa pidada heategevuslikuks.

47 Isegi eeldusel, et advokaatide poolt tasuta õigusabi raames osutatud teenustel on heategevuslik iseloom ja neid võib määratleda „hoolekande ja sotsiaalkindlustusena”, ei ole nimetatud asjaolu seega piisav, et käesolevas asjas võiks advokaate määratleda „selliste organisatsioonidena, keda liikmesriigid tunnustavad heategevuslikena ja kes tegelevad hoolekande ja sotsiaalkindlustusega” direktiivi 2006/112 III lisa punkti 15 tähenduses

48 Neil asjaoludel tuleb komisjoni esitatud hagi pidada põhjendatuks.

49 Seega tuleb tõdeda, et kuna Prantsuse Vabariik on kohaldanud vähendatud käibemaksumäära teenustele, mida osutavad advokaadid, advokaadid, kellel on õigus esindada Conseil d'Etat's, advokaadid, kellel on õigus esindada Cour de Cassation'is ja advokaadid, kellel on õigus esindada apellatsioonikohtus (*avoués*) ja mille puhul riik tasuta õigusabi raames nimetatud isikutele maksmisele kuuluva tasu täielikult või osaliselt hüvitab, siis on Prantsuse Vabariik rikkunud direktiivi 2006/112 artiklist 96 ja artikli 98 lõikest 2 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

50 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Prantsuse Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista Prantsuse Vabariigilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Kuna Prantsuse Vabariik on kohaldanud vähendatud käibemaksumäära teenustele, mida osutavad advokaadid, advokaadid, kellel on õigus esindada Conseil d'Etat's, advokaadid, kellel on õigus esindada Cour de Cassation'is ja advokaadid, kellel on õigus esindada apellatsioonikohtus (*avoués*) ja mille puhul riik tasuta õigusabi raames nimetatud isikutele maksmisele kuuluva tasu täielikult või osaliselt hüvitab, siis on Prantsuse Vabariik rikkunud nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 96 ja artikli 98 lõikest 2 tulenevaid kohustusi.

2. Mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.

Allkirjad

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.